

Ruth and Ezra, Hillel and Shammai

Rabbi Jeff Fox, Rosh ha-Yeshiva, Maharat

jfox@yeshivatmaharat.org

בעזר החונן דעת

A) Ezra - "The Holy Seed of Israel"

Ezra Chapter 9

1 Now when these things were done, the princes drew near unto me, saying: 'The people of Israel, and the priests and the Levites, have not separated themselves from the peoples of the lands...2 For they have taken of their daughters for themselves and for their sons; so that the holy seed have mingled themselves with the peoples of the lands...

עזרא פרק ט, א-ב

(א) וככלות אלה נגשו אלי השרים לאמר לא נבדלו העם ישראל והכהנים והלויים מעמי הארצות כתועבתיהם לקנעני החתי הפרזי היבוסי העמלני המאבי המצרי והאמרי: (ב) כי נשאו מבנותיהם להם ולבנותיהם והתערבו ורע הקדש בעמי הארצות ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה:

Ezra Chapter 10

1 Now while Ezra prayed, and made confession, weeping and casting himself down before the house of God, there was gathered together unto him out of Israel a very great congregation of men and women and children...{S} 2 And Shecaniah the son of Jehiel, one of the sons of Elam, answered and said unto Ezra: 'We have broken faith with our God, and have married foreign women of the peoples of the land; yet now there is hope for Israel concerning this thing. 3 Now therefore let us make a covenant with our God to put away all the wives, and such as are born of them...5 Then arose Ezra, and made the chiefs of the priests, the Levites, and all Israel, to swear that they would do according to this word. So they swore...

עזרא פרק י, א-ה

(א) וכהתפלל עזרא וכהתודתו בכָה ומתנפל לפני בית האלהים נקבצו אליו מישראל קהל רב מאד אנשים ונשים וילדים כי בכו העם הרבה בכה: ס (ב) ויען שכניה בן חיאל מבני עולם עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונשב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש מקנה לישראל על זאת: (ג) ועתה נכרת ברית לאלהינו להוציא כל נשים והנולד מהם בעצת אדני והחרדים במצות אלהינו וכתורה יעשה: (ד) קום כי עליך הדבר ואנחנו עמך חזק ועשה: פ (ה) ויקם עזרא וישבע את שרי הכהנים הלויים וכל ישראל לעשות כדבר הזה וישבעו:

Nechemia, Chapter 9

1 Now on the twenty fourth day of this month the children of Israel were assembled with fasting, and with sackcloth, and earth upon them. **2** And the seed of Israel separated themselves from all foreigners, and stood and confessed their sins, and the iniquities of their fathers.

נחמיה פרק ט, א-ב

(א) וביום עשרים וארבעה לחודש הזה נאספו בני ישראל בצום ובשקים ואדמה עליהם: (ב) ויבדלו זרע ישראל מפל בני נכר ויעמדו ויתודו על חטאתיהם ועונות אבותיהם:

Notice what Ezra does not even seem to consider or offer to these families - conversion. The bar for entry to the Jewish People is too high. If we think about the Jews as fundamentally connected through זרע, seed, then we are closer to a race or an ethnicity than a religion or a culture.

B) Ruth - Your God is my God

The Bechdel Test:

For a given narrative to pass the test, the work must:

1. have at least two women in it, who
2. talk to each other, about
3. something other than a man.

The Book of Ruth appears to be the only book of Tanach to pass this test!

There is a debate as to whether or not Ruth actually converted -

1. *Midrash Ruth Rabba Parasha 2:9*

רות רבה (לרנר) פרשה ב

And they married for themselves Moabite women A teaching in the name of R. Meir, "They did not convert them and they did not immerse them [in the *mikveh*]..." [ט] וישאו להם נשים מואביות (רות א:ד) תני בשם ר' מאיר, לא גיירום ולא הטבילום...

2. *Ibn Ezra, Ruth 1:1*

אבן עזרא רות פרק א פסוק ב

From Beit Lechem - It is not possible that Machlon and Khilyon would marry these women before they converted! And witness [the prooftext], "To her nation and to her God¹." וטעם מבית להם - ...ולא יתכן שיקחה מחלון וכליון אלו הנשים עד שנתגיירו והעד אל עמה ואל אלהיה:

We are going to proceed on the assumption that in fact she converted, at least enough to be considered part of the family / community.

¹ If both Ruth and Orpah are considered to have converted at the beginning of the story, then what are we to make of Naomi's plea to her daughters' in law to leave her? What does that mean about Orpah?

Ruth, Chapter One

יא ותאמר נעמי שכנה בנתי למה תלכנה עמי העוד-לי בנים במעי ויהיו לכם לאנשים: **יב** שכנה בנתי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש-לי תקנה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים: **יג** הלהן תשפרנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי-מר-לי מאד מכם פי-יצאה בי יד-י-וה: **יד** ותשנה קולן ותבכינה עוד ותנשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה: **טו** ותאמר הנה שבה יבמתך אל-עמה ואל-אלהיה שובי אחרי יבמתך: **טז** ותאמר רות אל-תפגעיי-בי לעזבך לשוב מאחריך: כי אל-אשר תלכי אלה ובאשר תליני אליו עמך עמי ואלהיה אלהי: **יז** באשר תמותי אמות ונשם אקבר פה יעשה י-וה לי וכה יסוף כי המות יפריד ביני ובינך:

11) But Naomi replied, “Turn back, my daughters! Why should you go with me? Have I any more sons in my body who might be husbands for you? **12)** Turn back, my daughters, for I am too old to be married. Even if I thought there was hope for me, even if I were married tonight and I also bore sons, **13)** should you wait for them to grow up? Should you on their account debar yourselves from marriage? Oh no, my daughters! My lot is far more bitter than yours, for the hand of the LORD has struck out against me.” **14)** They broke into weeping again, and Orpah kissed her mother-in-law farewell. But Ruth clung to her. **15)** So she said, “See, your sister-in-law has returned to her people and her gods. Go follow your sister-in-law.” **16)** But Ruth replied, “Do not urge me to leave you, to turn back and not follow you. For wherever you go, I will go; wherever you lodge, I will lodge; your people shall be my people, and your God my God. **17)** Where you die, I will die, and there I will be buried. Thus and more may the LORD do to me if anything but death parts me from you.”

If you compare Ruth's joining the family and Ezra's sending away of the intermarried families you find two competing ways of thinking about the nature of the Jewish People.

Ruth	Ezra
Family	Race
Relationship	Law

Turning Ruth into Ezra

יבמות מז:

וַתֵּרָא כִּי מִתְאַמְצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתְּחַדֵּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ² אָמְרָה לָהּ אֲסִיר לָן תַּחֲוֹם שַׁבָּת - אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלָיו. אֲסִיר לָן יַחֲוֹד - וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֵלָיו. מִפְּקָדִינָן שֵׁשׁ מֵאוֹת וִי"ג מִצְוֹת - עִמָּךְ עַמִּי. אֲסִיר לָן עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - וְאֶל-לִהְיוֹת אֶל-לִהְיוֹת אֶרְבַּע מֵיתוֹת נִמְסְרוּ לָב"ד - בְּאֲשֶׁר תִּמְוֹתֵי אָמוּת. ב' קְבָרִים נִמְסְרוּ לָב"ד - וְשָׁם אֶקְבֹּר. מִיד וַתֵּרָא כִּי מִתְאַמְצֶת וְגו'

Yevamot 47b

"And when she saw that she was steadfastly minded to go with her, she left off speaking with her" (Ruth 1:18). Naomi said to her: On Shabbat, **it is prohibited for us** to go beyond **the Shabbat limit**. Ruth responded: **"Where you go, I shall go"** (Ruth 1:16), and no further. Naomi said to her: **It is forbidden for us to be alone together** with a man with whom it is forbidden to engage in relations. Ruth responded: **"Where you lodge, I shall lodge"** (Ruth 1:16), and in the same manner. Naomi said to her: **We are commanded** to observe **six hundred and thirteen mitzvot**. Ruth responded: **"Your people are my people"** (Ruth 1:16). Naomi said to her: **Idolatrour worship is forbidden to us**. Ruth responded: **"Your God is my God"** (Ruth 1:16). Naomi said to her: **Four types of capital punishment were handed over to a court** with which to punish those who transgress the mitzvot. Ruth responded: **"Where you die, I shall die"** (Ruth 1:17). Naomi said to her: **Two burial grounds were handed over to the court**, one for those executed for more severe crimes and another for those executed for less severe crimes. Ruth responded: **"And there I shall be buried"** (Ruth 1:17)

² רות פרק א פסוק יח

The Jewish People are both an ethnicity and a culture, a race and religion. There are different ways to express this complexity.

On *Shavuot* we celebrate *Brit* (the covenant of) *Sinai* which is built on a legal system that has a claim on every aspect of my life. The beauty of this covenant is that people can choose to opt in, and many will choose to opt out. There is also *Brit Avot v'Imahot* which is about a family into which people are born and can never truly leave. The wonder of a family is that even when people choose a different path, they remain related (except in extreme circumstances).

One of the major innovations of the Greek city-state and Hellenistic culture that was spread after the death of Alexander the Great allowed for a new idea - someone could live anywhere in the known world and pay tribute to the Empire and still maintain their own culture. Hellenism allowed for the separation of ethnicity and culture. A person could be a “citizen” of the empire and still carry on with their own religious life.

The major religions of the West - Christianity and Islam - are post Hellenist and both allow for the idea of a faith community which shares a set of beliefs but does not also demand a bodily commitment at the same level³. Judaism predates Alexander and Hellenism so we are stuck with a more complex notion of identity that has both ethnic / racial components as well as cultural / religious aspects.

³ This is not to say that Christianity and Islam don't have bodily rituals, but rather that embodied ritual is part of Jewish identity in a different way.

The Converts of Hillel and Shammai

שבת לא. (ילקוט שמעוני תצוה רמז ש"ע)

ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם? אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה. א"ל שבכתב אני מאמינך ושבעל פה איני מאמינך, גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב. גער בו והוציאו בנזיפה. בא לפני הלל גייריה. יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפיך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי ידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי

רש"י מסכת שבת דף לא עמוד א

הוציאו בנזיפה - דתניא: הבא לקבל דברי חברות חוץ מדבר אחד, וכן גר הבא להתגייר וקבל עליו דברי תורה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו, במסכת בכורות (ל, ב). **גייריה** - וסמך על חכמתו שסופו שירגילנו לקבל עליו, דלא דמיא הא לחוץ מדבר אחד - שלא היה כופר בתורה שבעל פה, אלא שלא היה מאמין שהיא מפי הגבורה, והלל הובטח שאחר שילמדנו יסמוך עליו. **אפיך ליה** - כגון תשר"ק. **לאו עלי קא סמכת** - מנין אתה יודע שזו אלף וזו בית - אלא שלמדתיך וסמכת עלי, דעל פה נמי סמוך על דברי.

שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל גייריה. אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור

רש"י מסכת שבת דף לא עמוד א

אמת הבנין - מקל שהוא אמת אורך, ומוודדים בו אורך הבנין, שהיו קוצצין עם האומנין כך וכך אמות בכך וכך דמים. **דעלך סני לחברך לא תעביד** - ריעך וריע אביך אל תעזוב (משלי כז:י) - זה הקדוש ברוך הוא, אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאווי שיעבור חברך על דבריך. לשון

אחר: חבירך ממש, כגון גזלה גנבה ניאוף ורוב המצות.⁴ **אידך** - שאר דברי תורה. **פירושה** - דהא מילתא הוא, לדעת איזה דבר שנאוי זיל גמור ותדע.

שוב מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר (שמות כח) ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד. אמר הללו למי? אמרו לו לכהן גדול. אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישמיני כהן גדול. בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימיני כהן גדול. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל גייריה. א"ל כלום מעמידין מלך אלא מי שיודע טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות. הלך וקרא כיון שהגיע (במדבר א) והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר? א"ל אפי' על דוד מלך ישראל. נשא אותו גר קל וחומר בעצמו - ומה ישראל שנקראו בנים למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם (שמות ד) בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת, גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה. בא לפני שמאי א"ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת. בא לפני הלל א"ל ענוותן הלל ינוחו לך ברכות על ראשך שהקרבתי תחת כנפי השכינה.

לימים נזדווגו שלשתן למקום אחד אמרו
קפדנותו של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם
ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה⁵

⁴ "Do not abandon your Friend and your father's Friend" (Proverbs 27) — this is the Holy blessed One. Do not violate God's words, for it would be hateful to you if your friend would violate your words. Another understanding: Your friend literally. Such as robbery, burglary and most of the mitzvos."

תלמוד ירושלמי מסכת נדרים פרק ט דף מא טור ג /ה"א
ואהבת לרעך כמוך ר' עקיבה או' זהו כלל גדול בתורה
בן עזאי אומ' זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה

⁵ **גיטין נו.** אמר רבי יוחנן ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס
החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו

Bavli Shabbat 31a

It was taught in a baraita that a non-Jew came before Shammai and asked him, "How many Torahs do you have?" Shammai responded, "Two, the Written Torah and the Oral Torah." The non-Jew said, "I believe in the Written Torah, but not in the Oral Torah. Convert me and teach me only the Written Torah." Shammai berated the non-Jew and chased him out. The non-Jew came before Hillel and Hillel converted him. One day Hillel taught him the alef-bet, and the next day he switched the names of the letters. He said to Hillel, "Didn't you teach me the opposite yesterday?" Hillel responded, "Just as you trust me in the instruction of letters, so to you must trust me in the instruction of Torah."

Another time a non-Jew came before Shammai and said, "I will convert if you can teach me the entire Torah while I stand on one foot." Shammai pushed the non-Jews aside with the ruler that was in his hand. The non-Jew came before Hillel and Hillel converted him saying, "What is hateful to you, do not do to your neighbor, that is the entire Torah, the rest is just commentary, now go and study."

Another time a non-Jew was passing behind the Beit Midrash and hear the voice of the sofer who was saying, "These are the garments you shall make , a breastplate, and an ephod" (**Exodus 28:4**) The non-Jews asked, "Who are these garments for?" The sofer responded, "For the Cohen Gadol." The same non-Jews said to himself, "I will go and convert so that they will make me the Cohen Gadol." The non-Jew came before Shammai and said, "Convert me on the condition that you make me Cohen Gadol." Shammai pushed him aside with the ruler that was in his hand. The non-Jew came before Hillel, and Hillel converted him. Hillel said to him, "We cannot anoint someone unless they learn the ceremonies of kingship, go and learn the ceremonies of kingship." The new convert went and learned the ceremonies of kingship. When he arrived at the verse, "and the common man that

draweth nigh shall be put to death" (**Numbers 1:51**), he asked, "Who is this verse speaking about?" Hillel answered him, "It's even relevant to David, King of Israel." The new convert made himself a "kal v'chomer": Israel are called Children of God, and out of God's love for them, they are called the first born children of God. If even in regards to them it is said, "and the common man that draweth nigh shall be put to death..." how much more so for me who comes to the Jewish people with his staff and bag. He came before Shammai and told him: "How could I have ever qualified to be a high priest? The Torah states: 'and the common man that draweth nigh shall be put to death'" He came before Hillel and told him: "You are humble Hillel, may blessings rest on your head for moving me under the wings of the divine presence."

Eventually the three [converts] happened to meet somewhere and said: "Shammai's strictness would have killed us. Hillel's humility brought us under the wings of the divine presence."

תלמוד בבלי מסכת יבמות מז עמוד א

Bavli, Yevamot 47a

תנו רבנן:

גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר?
אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים ומטורפין, ויסורין באין עליהם?
אם אומר: יודע אני ואיני כדאי, מקבלין אותו מיד.

A non-Jew who comes to convert during these days we say to him,
“What have you seen that brought you to convert?”
“Do you not know that the Jewish People today are
afflicted, oppressed, downtrodden and harassed?”
If he says, “I know, and I am not worthy – we accept him immediately.”

ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות.
ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני.
ומודיעין אותו עונשן של מצות.

And we inform him of some of the lighter *mitzvot*
and some of the heavier *mitzvot*.
And we inform him of the sin of not performing *leket, shikcha, peah and maaser sheni*
(agricultural gifts to the poor).
And we inform him of the punishments of the *mitzvot*.

אומרים לו: הוי יודע, שעד שלא באת למדה זו:
אכלת חלב אי אתה ענוש כרת,
חללת שבת אי אתה ענוש סקילה,
ועכשיו, אכלת חלב ענוש כרת, חללת שבת ענוש סקילה.

We say to him, “You should know that until you came to us when you ate forbidden fats you were not punished with divine excision and if you desecrated the Shabbat you were not punished with stoning. And now, if you eat of the forbidden fats you are punished with *karet*, and if you desecrate the Shabbat you are punished with stoning.”

וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות, כך מודיעין אותו מתן שכר.
אומרים לו: הוי יודע, שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים, וישראל בזמן הזה - אינם יכולים לקבל
(דף מז עמוד ב) לא רוב טובה ולא רוב פורענות.

And just as we tell him about the punishments we also tell him of the rewards.
We say to him, “You should know, that the world to come is only for *tzadikim* and that the Jewish People at this time are unable to receive an abundance of good or an abundance of punishment.

ואין מרבין עליו, ואין מדקדקין עליו.
קיבל, מלין אותו מיד.

And we don't tell him too much and we are not too careful with him.
If he receives, we circumcise him immediately.

נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה, חוזרים ומלין אותו שניה.
נתרפא, מטבילין אותו מיד.

ושני ת"ח עומדים על גביו, ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות.
טבל ועלה - הרי הוא כיהודי לכל דבריו.

And two Torah scholars stand above him and inform him of
some of the lighter *mitzvot* and of some of the heavier *mitzvot*.
Once he immersed and came out – behold he is like a Jew for all matters.

אשה, נשים מושיבות אותה במים עד צוארה, ושני ת"ח עומדים לה מבחוץ,
ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות.

A woman – women place her in the water up to her neck and tow Torah scholars stand
outside and inform her of some of the lighter *mitzvot* and of some of the heavier
mitzvot.

...נראה דדין זה דנכרי שבא להתגייר ולקבל עליו כל המצות חוץ מדקדוק אחד מד"ס דאין מקבלין אותו, היינו במתנה שלא לקבל ושיהי' מותר לו דבר זה מן הדין, בזה אין מקבלים אותו דאין שיוור ותנאי בגירות ואין גירות לחצאין, אבל במי שמקבל עליו כל המצות, רק שבדעתו לעבור לתיאבון אין זה חסרון בדין קבלת המצות...

And it appears to me that the *din* that we do not accept a non-Jew who came to convert and accept upon themselves all the commandments except one small rabbinic matter, only applies when he makes a condition to not accept [upon himself that matter] and that this particular prohibition should be permitted to him according to the law. In that case, we do not accept such a potential convert because there can not be conditions in conversion or partial conversion. However, in the case of someone who accepted upon themselves all the commandments but they know in their hearts that they will violate from a place of desire, this is not to be considered a limitation in the acceptance of the commandments.

שו"ת ציץ אליעזר חלק יז סימן מב - גרותה של רות

האם התגיירו רות וערפה לפני נשואיהם למחלון וכליון או לא? ואם כן התגיירו איך ריחקה לאחר מיכן נעמי לערפה שתחזור לסורה ולשם מה היתה זקוקה רות לגיור שני? כמו כן מה היה ענין הגאולה של בעז בקחתו את רות לאשה להקמת שם המת על נחלתו?

תשובה לשואל. ב"ה, סיון תשמ"ו. June, 1986. הנני לענות לו על מספר שאלותיו שלדבריו הפנה אותן למספר ת"ח ולא מצאו מענה ברור עליהן....

בדבר זה אם רות וערפה התגיירו בעת נשואיהם למחלון וכליון נחלקו רש"י והאבן עזרא...

[מלבי"ם, עקידת יצחק, ב"ח (משיבת נפש), אלשיך, מהר"ש אלקבץ (שרש ישי), זוהר חדש, תרגום]

יא) נתקלתי בדברים מרפסין איגרא {שוברים את הגג} בעניני גרים שכותב בזה בספר **נחלת בנימין** (קדמון נדפס בשנת תמ"ב 1681/2 להרב ר' יצחק בנימין וואלף ר"מ ואב"ד דק"ק לנצבורג ואגפי') במצוה ס"ד וס"ה.

ראשית מחדש שם לומר דזה שאמרינן בגר דאם חזר לסורו דדינו כישראל מומר, זהו דוקא היכי דקבל עליו בשעת גירות לקיים המצוה בשבועה, או בהן הן דהוי שבועה, ויש להשיעו ע"ד רבים כי היכי דלא להוי הפרה לשבועתייהו, ומכיון דלא עבדינן הכי, וגר שבא להתגייר איננו מקבל המצוה בשבועה כמו שקיבלוה ישראל בסיני, אם כן ודאי ליתא הא דאר"י א"ר אסי גר שטבל ועלה הרי הוא כישראל מומר, כיון דלא נכנס לברית בשבועה, ואמאי אי אפשר לו לחזור לסורו, וכ"ש דאין לידונו כישראל מומר, דבשלמא ישראל מומר אף על פי שחטא ישראל הוא כיון דאין הפרה לשבועת הר סיני וא"א לפרוק עול, משא"כ גר דלית ליה שבועה מדוע להוי כישראל מומר ע"ש, וזהו חידוש גדול שלא מצינו לו מקור בית אב בהלכה.

חידוש עוד יותר גדול מזה כותב שם בספר נחלת בנימין על האנוסים. והוא, דאפילו אם התחתנו מהם עם בנות הערלים אפ"ה דין ישראלים לצאצאיהם. כי אפילו למאי דקיי"ל דישראל הבא על הנכרית הולד כמוה, אפ"ה אותן האנוסים שלוקחים בנות הערלים והמה אח"כ משמרים דת ישראל בצינעה. הו"ל הנשים גיורות אף דלא טבלו לשם גירות. וטבילה בגירות מעכב היכי דאפשר בטבילה בלי סכנה. אבל היכא דלא אפשר בטבילה כגון הכא, טבילה אינה מעכבת. וגירות מעליא היא. וישראל שנשא גיורת לכ"ע בניהם ישראלים מעליא המה. ומסיים וכותב ע"ז דבפסקי דינים שלו האריך בזה בראיות ברורות יעו"ש.

ובמח"כ של המחבר הנכבד אין לדבריו האמורים כל בסיס ואחיזה בהלכה...